

Η σημασία και εφαρμογή της συμμετοχικής διαδικασίας και της αξιολόγησης

Σεμινάριο ΣΕΣ-ΜΒΚ/ΕΜΠ για τα Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ)
Αίθουσα ΤΕΕ, Αθήνα, 7 Δεκεμβρίου 2016

Δρ. ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΥΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ
Αν. Καθηγητής ΑΤΕΙ Αθήνας

Ιδιαιτερότητες

- Δύο χαρακτηριστικά των ΣΒΑΚ που τα διαφοροποιούν από τις Κυκλοφοριακές Μελέτες και τις Μελέτες Στρατηγικού Σχεδιασμού (Master Plans) είναι:
 - Ο μεγάλος βαθμός συμμετοχής των εμπλεκομένων μερών (θεσμικοί, επαγγελματικοί και κοινωνικοί εταίροι)
 - Η παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης των ΣΒΑΚ και η αξιολόγηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή τους
- Η διεπιστημονική διάσταση των ΣΒΑΚ καθιστά τα ανωτέρω χαρακτηριστικά πολύ σημαντικά

Οι 4 προκλήσεις των ΣΒΑΚ

Συμμετοχή

Ενεργή συμμετοχή φορέων και κοινωνικών εταίρων σε όλα τα στάδια υλοποίησης του ΣΒΑΚ

Συνεργασία θεσμικών φορέων

Συνεργασία σε επίπεδο διάρθρωσης εξουσίας, οργανισμών και στελεχών (αρμοδιοτήτων)

Επιλογή μέτρων

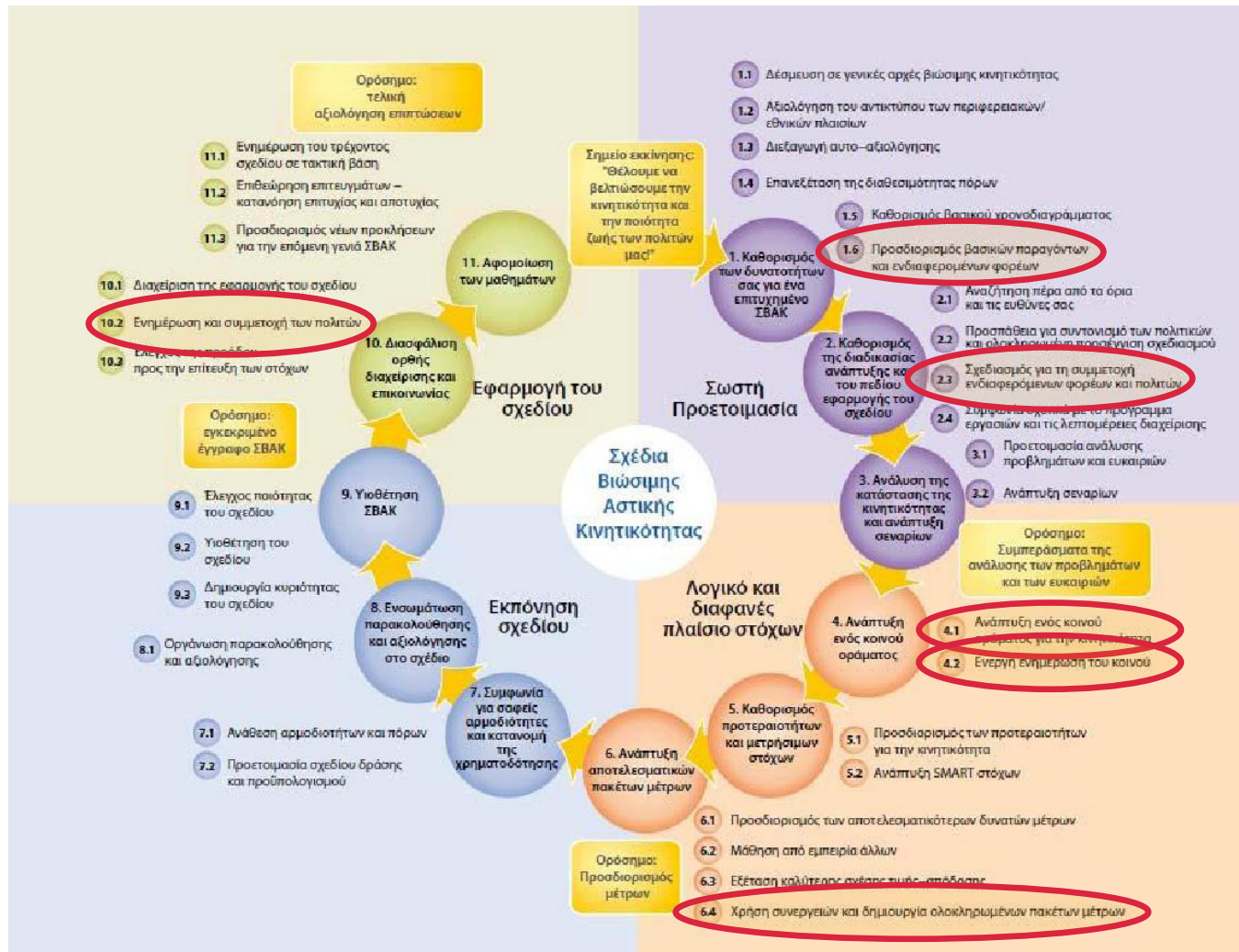
Αναγνώριση του κατάλληλου πακέτου μέτρων που να ανταποκρίνεται στις πολιτικές/ανάγκες των πόλεων

Παρακολούθηση και αξιολόγηση

Εφαρμογή εργαλείων για τη διαχρονική αξιολόγηση των επιπτώσεων των μέτρων

Συμμετοχική διαδικασία (Σχετικές δράσεις στον Κύκλο ΣΒΑΚ)

Συμμετοχική διαδικασία

(Σχετικές δράσεις στον Κύκλο ΣΒΑΚ)

- Προσδιορισμός βασικών παραγόντων και ενδιαφερομένων φορέων (1.6)
- Σχεδιασμός για τη συμμετοχή ενδιαφερομένων φορέων και πολιτών (2.3)
- Ανάπτυξη ενός κοινού οράματος για την κινητικότητα (4.1)
- Ενεργή ενημέρωση του κοινού (4.2)
- Χρήση συνεργειών και δημιουργία ολοκληρωμένων πακέτων μέτρων (6.4)
- Ενημέρωση και συμμετοχή των πολιτών (10.2)

Προβληματισμοί

- Γιατί είναι σημαντική η συμμετοχή πολιτών και τοπικών φορέων?
- Ποιους αφορά το ΣΒΑΚ?
- Πως θα συμμετάσχουν?
- Πως θα διασφαλιστεί η ενεργή συμμετοχή τους?
- Ποιος θα είναι ο ρόλος τους?

Ενδεικτικά εμπλεκόμενα μέρη

- Επιμελητήρια
- Εμπορικοί σύλλογοι
- Ταξιδιωτικά γραφεία
- Οργανωμένες δομές πολιτών
 - Σύλλογος γονέων και κηδεμόνων
 - Σύλλογοι εργαζομένων
 - Εθελοντικές οργανώσεις και κινήσεις πολιτών

Συμβολή ανά βήμα του Κύκλου ΣΒΑΚ

- Βήμα προετοιμασίας
 - Καταγραφή υφιστάμενης κατάστασης
 - Διατύπωση προτάσεων
- Βήμα προσδιορισμού στόχων
 - Επικοινωνία του κοινού οράματος
 - Ενημέρωση για την επιλογή των μέτρων
- Βήμα εφαρμογής Σχεδίου
 - Διαρκής ενημέρωση για την πρόοδο υλοποίησης των μέτρων και τυχών προβλημάτων
 - Ενημέρωση για την επίτευξη των στόχων

Αλληλεπίδραση (αμφίδρομη επικοινωνία)

- Προσδοκίες θεσμικών, κοινωνικών και επαγγελματικών ομάδων
- Εμπειρία καθημερινής μετακίνησης
- Δυσκολίες και ανάγκες κινητικότητας
- Προτεραιότητες κινητικότητας
- Αποδοχή (ή μη) του κοινού οράματος και των στόχων του
- Αποδοχή (ή μη) επιλεγμένων μέτρων

Εμπλεκόμενα μέρη

Επιτροπή
Διαβούλευσης

Ομάδα υλοποίησης
ΣΒΑΚ

- Κοινό όραμα
- Εναλλακτικά σενάρια για την περιοχή παρέμβασης και οι συνέπειές τους
- Μετρήσιμοι στόχοι
- Προτεινόμενα μέτρα κινητικότητας
- Πρόοδος εφαρμογής μέτρων
- Ποσοτικοποιημένα οφέλη από την εφαρμογή των μέτρων

Ενδεικτικές μέθοδοι συμμετοχής

- Δημιουργία τοπικού δικτύου φορέων
 - Αξιοποίηση Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης (άρθρο 76 του νόμου 3852/2010 ΦΕΚ, τεύχος Α 87)
- Συμμετοχή εκπροσώπων θεσμικών, κοινωνικών και επαγγελματικών φορέων σε συναντήσεις
- Συμμετοχή σε έρευνες
- Διοργάνωση εκστρατειών ενημέρωσης
- Προβολή σε τοπικά μέσα μαζικής ενημέρωσης
- Αξιοποίηση μέσων κοινωνικής δικτύωσης

Οφέλη συμμετοχικής διαδικασίας

- Η ενεργή συμμετοχή των πολιτών και τοπικών φορέων διασφαλίζει την αποδοχή των μέτρων κινητικότητας
- Οι πολίτες χρησιμοποιούν περισσότερο μέτρα που γνωρίζουν τα οφέλη τους
- **Απώτερος στόχος: η αλλαγή νοοτροπίας στον τρόπο και τα μέσα μετακίνησης προς πιο ήπιες μορφές κινητικότητας**

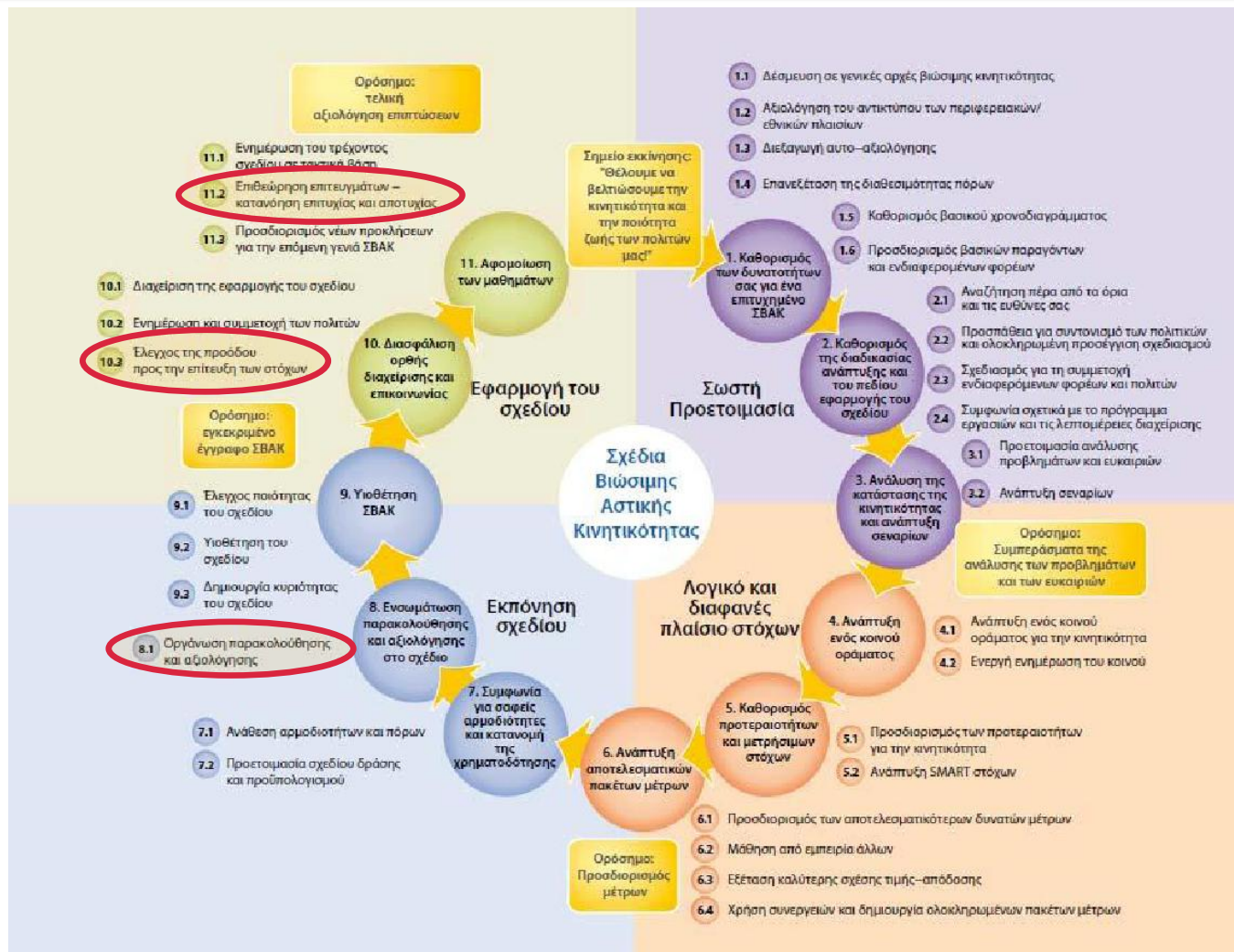
Σημαντικό!

- Η συμμετοχή των πολιτών και τοπικών φορέων στην υλοποίηση του ΣΒΑΚ πρέπει να είναι **συνεχής**
- Οι πολίτες πρέπει να αισθάνονται ότι **συμμετέχουν στην επιλογή** του τρόπου μετακίνησής τους
- Η συμβολή των εμπλεκόμενων μερών στην **επικαιροποίηση και αναθεώρηση** του ΣΒΑΚ είναι καθοριστική

Παρακολούθηση και αξιολόγηση

- Στόχος: η συνεχής παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης του ΣΒΑΚ και η αξιολόγηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του
- Η δράση αυτή περιλαμβάνει δύο στάδια:
 - Στάδιο εφαρμογής του ΣΒΑΚ (υλοποίηση των μέτρων)
 - Στάδιο αξιολόγησης των επιπτώσεων (μετά την υλοποίηση των μέτρων)

Παρακολούθηση και αξιολόγηση (Σχετικές δράσεις στον Κύκλο ΣΒΑΚ)

Παρακολούθηση και αξιολόγηση (Σχετικές δράσεις στον Κύκλο ΣΒΑΚ)

- Οργάνωση παρακολούθησης και αξιολόγησης (8.1)
- Έλεγχος της προόδου προς την επίτευξη των στόχων (10.3)
- Επιθεώρηση επιτευγμάτων - κατανόηση επιτυχίας και αποτυχίας (11.2)

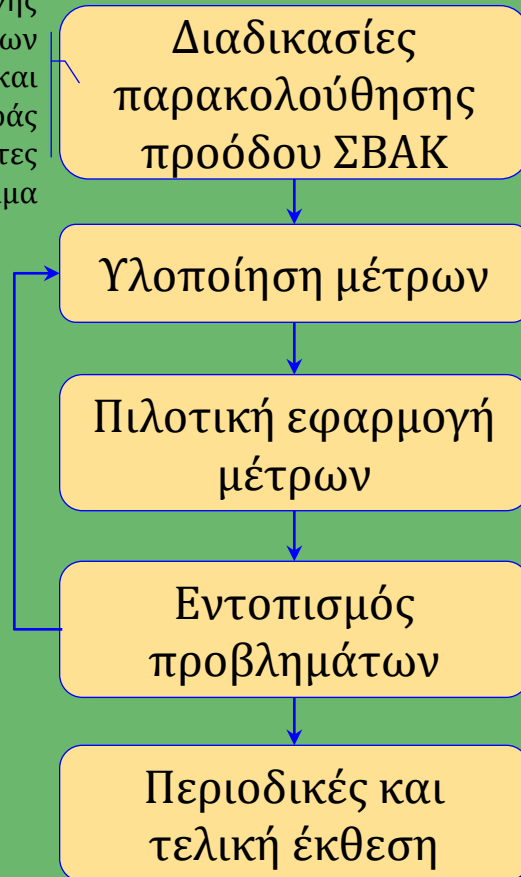
Παρακολούθηση και αξιολόγηση

- Ανάπτυξη μεθοδολογίας για την παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης του Σχεδίου
- Παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης των μέτρων
- Πιλοτική λειτουργία μέτρων
- Εντοπισμός ενδεχόμενων δυσλειτουργιών και προβλημάτων
- Αξιολόγηση της εφαρμογής των μέτρων και σύγκριση με τους προκαθορισμένους μετρήσιμους στόχους
- Περιοδική και τελική αναφορά αποτελεσμάτων

Παρακολούθηση και αξιολόγηση

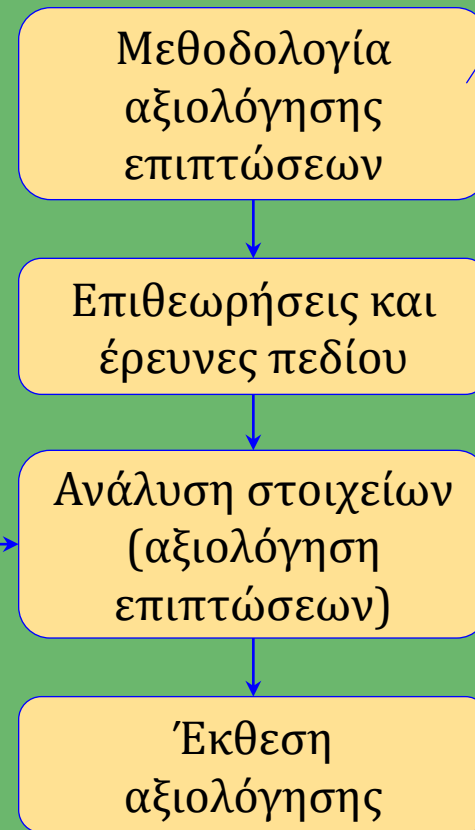
Στάδιο εφαρμογής του ΣΒΑΚ

- Σχέδιο συλλογής στοιχείων
- Εντυπα ελέγχου και αναφοράς
- Ρόλοι, αρμοδιότητες
- Χρονοδιάγραμμα

Στάδιο αξιολόγησης των επιπτώσεων

- Κατηγορίες επιπτώσεων
- Δείκτες αξιολόγησης
- Εντυπα ερευνών
- Εργαλεία ανάλυσης
- Ρόλοι, αρμοδιότητες

Μεθοδολογία

Στάδιο εφαρμογής του ΣΒΑΚ

- Περιλαμβάνει διαδικασίες παρακολούθησης της υλοποίησης του Σχεδίου
- Περιλαμβάνει εκτενή συλλογή στοιχείων που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των επιπτώσεων
- Χρησιμοποιούνται κατάλληλα εργαλεία ελέγχου και έντυπα συλλογής στοιχείων
- Απαιτούνται συνεργεία που παρακολουθούν και καταγράφουν την πρόοδο των εργασιών

Μεθοδολογία

Στάδιο εφαρμογής του ΣΒΑΚ

- Δοκιμάζονται πιλοτικά τα μέτρα πριν την λειτουργία τους σε πλήρη κλίμακα
- Εντοπίζονται πιθανές δυσλειτουργίες και προβλήματα, και εφαρμόζονται κατάλληλα διορθωτικά μέτρα
- Συντάσσονται περιοδικές αναφορές προόδου εργασιών, προβλημάτων και διορθωτικών ενεργειών

Μεθοδολογία

Στάδιο αξιολόγησης των επιπτώσεων

- Η μεθοδολογία πρέπει να εξετάζει τις επιπτώσεις στις ακόλουθες περιοχές:
 - Κυκλοφορία
 - Περιβάλλον/ενέργεια
 - Ασφάλεια
 - Οικονομία
 - Αποδοχή χρηστών
- Κατά την περίοδο πλήρους λειτουργίας των μέτρων γίνονται επιθεωρήσεις και έρευνες πεδίου διερευνώντας την αποδοχή των μέτρων από τα εμπλεκόμενα μέρη

Μεθοδολογία

Στάδιο αξιολόγησης των επιπτώσεων

- Βασίζεται σε κατάλληλους δείκτες που συνδέονται με τους καθορισμένους στόχους του Σχεδίου
- Χρησιμοποιούνται κατάλληλες μέθοδοι ανάλυσης των συλλεχθέντων στοιχείων:
 - Ανάλυση Κόστους-Οφέλους
 - Πολυκριτηριακή Ανάλυση
 - Ανάλυση Τεταρτημορίων
 - Ανάλυση Δυνατών σημείων, Αδυναμιών, Ευκαιριών και Απειλών (SWOT)
 - Στατιστική Ανάλυση

Μεθοδολογία

Στάδιο αξιολόγησης των επιπτώσεων

- Συντάσσεται η έκθεση αναφοράς των αποτελεσμάτων/επιπτώσεων
- Μετά την αποτίμηση των επιπτώσεων ίσως απαιτηθεί μια περίοδος τροποποιήσεων/βελτιώσεων των μέτρων

Μεθοδολογία

Ενδεικτικοί δείκτες

- Ποσοτικοί:
 - Μείωση των περιβαλλοντικών ρύπων
 - Αύξηση του μεριδίου χρήσης των δημόσιων συγκοινωνιών (και άλλων μέσων μεταφοράς)
 - Μείωση κυκλοφοριακής συμφόρησης
 - Βελτίωση οδικής ασφάλειας
- Ποιοτικοί:
 - Βαθμός ικανοποίησης χρηστών
 - Βαθμός χρήσης μέτρων
 - Λόγοι χρήσης (ή μη) μέτρων

Μεθοδολογία

Άξονες βιωσιμότητας

Συμπεράσματα

- Χωρίς την ενεργή συμμετοχή των πολιτών και φορέων το ΣΒΑΚ κινδυνεύει με αποτυχία / να μείνει αναξιοποίητο
- Το ΣΒΑΚ είναι ένα εξαιρετικό εργαλείο διαβούλευσης με τους κοινωνικούς, θεσμικούς και επαγγελματικούς φορείς
- Η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση των μέτρων διασφαλίζει τη θετική συμβολή τους στην κοινωνία και την τοπική οικονομία

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Δρ. Γιάννης Τυρινόπουλος
Αν. Καθηγητής ΑΤΕΙ Αθήνας

yannist@teiath.gr